

Cuvântul care zidește

www.parohiaserbanvoda.ro

NU LIPSI DE LA LITURGHIA EUHARISTICĂ,
PENTRU CĂ EA NU ESTE COMPLETĂ FĂRĂ TINE!

DUMINICA A 7-A DUPĂ PAȘTI
(a Sf. Părinți de la Sinodul I Ecumenic)
(Rugăciunea lui Iisus)

SF. MC. ERMIE, EUSEBIU
ȘI HARALAMBIE

Sfânta Evanghelie ne spune că înaintea Sfințelor Sale Pătimiri Mântuitorul Hristos S-a rugat Tatălui Ceresc pentru ucenicii Săi, ca să fie păziți în adevăr și unitate. Unitatea și adevărul vor arăta lumii că Hristos a adus pe pământ învățătura Tatălui Ceresc. Așa cum învățătura și împărăția Sa nu sunt din lumea aceasta, nici Apostolii nu sunt din lume, deși ei sunt în lume, căci învățătura descoperită de către Fiul prin lucrarea Duhului Sfânt este viața cea veșnică.

Chiar Domnul ne spune că viața cea veșnică este „Să Te cunoască pe Tine, Tată, Dumnezeu cel adevărat și pe Iisus Hristos pe care Tu L-ai trimis”. Acum Fiul va fi Proslăvit de către Tatăl cu Slava pe care a avut-o în ceruri ca Fiul al Tatălui celui veșnic, mai înainte de zidirea lumii. Lucrarea pe care a încredințat-o Tatăl, Fiului, adică mântuirea lumii, a îndeplinit-o Fiul prin Jertfa și Învierea Sa. Ceasul Proslăvirii Fiului se apropia și El se roagă Tatălui Ceresc pentru cei pe care I-a dat Lui. El i-a păzit când era cu ei în lume, iar acum fiind aproape urcarea Sa în Slavă la Tatăl, Iisus se roagă Tatălui să-i păzească în unitate și în adevăr: „Păzește-i, Tată, ca toți să fie una”. Deși se va despărți de ei fizic, Hristos rămâne cu ei, fiind prezent prin Biserica Sa până la sfârșitul veacurilor.

Hristos S-a rugat pentru unitatea Bisericii și a ucenicilor Săi, știind că vor veni multe primejdii din exterior, prin prigoniri, și din interior, prin erezii, care vor amenința dreapta credință și unitatea Bisericii.

De aceea astăzi Biserica pomenește pe cei 318 Sfinți Părinți adunați în primul Sobor Ecumenic de la Niceea în anul 325, care au combătut erezia lui Arie și au statornicit dreapta credință. Ereticul Arie tăgăduia dumnezeirea Fiului zicând

UNITATEA BISERICII ȘI DREAPTA CREDINȚĂ

Duminica dintre cele două Praznice Împărătești, cel al Înălțării și cel al Cincizecimii sau al Pogorării Duhului Sfânt, ne prezintă în Sfânta Evanghelie un fragment din Rugăciunea Arhierescă rostită cu lacrimi de sânge de Mântuitorul Hristos în Grădina Ghetsimani, în noaptea când a fost prins și au început Sfintele Sale Pătimiri.

Atunci Hristos Domnul s-a rugat Tatălui pentru Sine și ucenicii Săi ca să fie păziți în unitatea adevărului adus de El de la Tatăl și dat lor și tuturor celor care vor crede în El prin cuvântul sau mărturia Apostolilor „Pentru ca toți să fie una, precum Eu cu Tine, Tată, una suntem” (Ioan, cap.17).

Tot în Duminica aceasta Biserica pomenește prima sa izbândă de dimensiune ecumenică, care a avut loc în anul 325 d.Hr., pe vremea primului împărat creștin Constantin cel Mare, când la Niceea cei 318 Sfinții Părinți au condamnat erezia lui Arie și au statornicit într-un glas sub luminarea Duhului Sfânt prima parte (primele 7 articole) a Simbolului de credință, adică a Crezului, și au luat o serie de hotărâri privind viața bisericească în scopul păstrării unității Bisericii lui Hristos.

că dacă este numit Fiul, este mai mic ca Tatăl și este o creatură a Tatălui, deci El nu este deoiființă cu Tatăl sau cosubstanțial cu Tatăl și nu este împreună veșnic cu Tatăl. Se ataca prin această erezie unitatea Sfintei Treimi și egalitatea Persoanelor. La convocarea împăratului, la Sinod au participat reprezentanți din mai toate provinciile imperiului. Între aceștia remarcăm pe: Sf. Ier. Alexandru al Alexandriei cu diaconul său, Sf.

Atanasie cel Mare, Sf. Macarie al Ierusalimului, Sf. Eusebiu al Cezareei, Sf. Ier. Nicolae, Sf. Spiridon al Trimitundeii, cel care a dovedit unitatea Sfintei Treimi prin cărămida strânsă în mână, din care a ieșit foc, pământ și apă. Mulți participanți purtau pe trupurile lor răni din timpul persecuției.

Menționăm și prezența unor Episcopi din părțile apusene ale imperiului: reprezentanții Papei Silvestru al Romei,

Episcopul Osie de Cordoba din Spania și Episcopi din Galia. În documentele Sinodului este menționată prezența unui Episcop scit și a Episcopului Teofil al Goției, ambii din provinciile dunărene.

După multe dezbateri, care au ținut din mai până în august, ierarhii întruniți au hotărât că învățăturile lui Arie sunt eretice și au stabilit adevărul, că Fiul lui Dumnezeu cel Întrupat este Dumnezeu Adevărat și deplin, că este deoiființă și împreună veșnic

cu Tatăl, că este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat și nicidecum o creatură a Tatălui.

Sfinții Părinți au dat o formulare scurtă a învățăturii de credință despre Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul, în 7 articole, numită Simbolul niceean. Au început și articolul 8 cu mențiunea: „Credem și în Duhul Sfânt”. Sinodul de la Niceea a dat și 20 de canoane și alte hotărâri privind viața Bisericii, între care

stabilirea datei serbării Sfințelor Paști.

Mesajul Duminicii de astăzi este să păstrăm și noi dreapta credință, așa cum au păstrat-o Sfinții Părinți de la Niceea din anul 325 și să ne rugăm pentru pacea și unitatea Bisericii, așa cum s-a rugat Mântuitorul în Grădina Ghetsimani „Ca toți să fie una” spre Slava Lui Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, Treimea cea Una, Sfântă și Nedespărțită. Amin! ❖

Părintele Eugen Moraru

Sfânta noastră Biserică de Răsărit mărturisește nemurirea sufletului și crede în învierea morților.

Biserica Ortodoxă a consacrat pentru pomenirea generală a morților o zi liturgică pe săptămână, și anume sâmbăta.

În cursul anului bisericesc două sâmbete sunt speciale în toate Bisericile ortodoxe: Sâmbăta dinaintea Duminicii lăsatului sec de carne (a Înfricoșătoarei Judecăți - Moșii de iarnă) și Sâmbăta dinaintea Duminicii Pogorării Duhului Sfânt (Sâmbăta Rusaliilor - Moșii de vară). Acestea poartă denumirea de Moși, pentru că

în ele facem pomenire pentru părinții, moșii și strămoșii noștri cei adormiți.

Anul acesta așteptăm întrucâtva cu mai multă nerăbdare și grijă această Sâmbăta dinaintea Rusaliilor, Moșii de vară, care va avea loc pe data de 6 iunie 2020. Din cauza pandemiei, în toată perioada stării de urgență nu am putut să facem parastase, în special la morminte. Nu i-am uitat pe cei adormiți și împreună cu preoții noștri am găsit soluții pentru a-i pomeni cumva la so-roacele convenite și a le face cele minime necesare. Să ne amintim că sărindarele noastre au fost pomenite în toate sâmbetele din Postul Păresimilor.

Acum ne pregătim să-i pomenim pe toți cei adormiți ai noștri și pe toți cei care au murit în dreapta-credință, ca să aibă parte de viață veșnică și de împărtășirea cu Sfinții în Rai. Sâmbăta dinaintea Rusaliilor este pentru ca cei răposați să se împărtășească și ei de mângâierea Sfântului Duh care S-a pogorât peste Sfinții Apostoli și de atunci cârmuiește lumea în chip nevăzut.

SÂMBĂTA MORȚILOR, MOȘII DE VARĂ

Parastasele, ierurgii speciale

Slujbele în care sunt pomeniți cei adormiți întru Domnul sunt cunoscute sub denumirea de „parastase”. Ele sunt ierurgii speciale, la care trupul mortului, nefiind de față, este simbolizat prin colivă. Verbul grecesc „paristemi” înseamnă a se alinia alături de cineva, a sta în rând cu cineva, a fi camaradul de luptă, apropiatul cuiva. Parastasul este slujba prin care noi ne alăturăm, prin rugăciune, celui mort, și ne înfățișăm lui Dumnezeu cu rugăciuni ca El să ierte păcatele celui adormit. Acestea se pot face ori de câte ori dorim să ne rugăm pentru cel adormit împreună cu Biserica.

Parastasele sunt momente de întristare, de interiorizare sufletească și de comuniune cu cei adormiți, iar parastasele din Sâmbetele morților se săvârșesc în biserică, în strânsă legătură cu Sfânta Liturghie.

Pomenirea celor adormiți la Sfânta Liturghie

La Proscomidie, preotul scoate particile - miride - din prescură atât pentru cei vii cât și pentru cei adormiți. Ele sunt așezate pe Sfântul Disc, alături de partea care reprezintă pe Hristos cel răstignit, numită Agneț, pentru ca dragostea lui Hristos cel jertfit Tatălui pentru neamul omenesc să se reverse și asupra noastră și a lor. Scoțând aceste particile, preotul rostește numele celor vii și celor răposați. Pomenirea lor de către preot este îndreptată spre Hristos, Îl face și pe Hristos să-i pomenească în fața Tatălui. La Proscomidie se pot pomeni toți cei care au murit nedespărțiți de Biserică. Cei care au murit în dispreț cunoscut față de Dumnezeu, nu pot fi pomeniți (cum ar fi sinucigașii sau cei incinerati).

Sâmbăta – zi dedicată din vechime celor adormiți

Ziua în care trebuie și putem să facem parastasele este sâmbăta și ea a fost din vechime închinată pomenirii morților.

De ce?

Pentru că în această zi Mântuitorul Iisus Hristos a coborât cu sufletul la iad pentru a-i elibera pe cei din veac adormiți. Astfel, conform rânduielii și tradiției respectate de Biserica Ortodoxă, ziua săptămânală de pomenire a morților este sâmbăta. În această zi, la unele slujbe din cadrul celor șapte laude (miezonoptica de sâmbătă), ca și în unele cărți de cult (Octoihul) există cântări și rugăciuni anume alcătuite și rânduite pentru pomenirea morților.

Pâinea și vinul, daruri la pomenirea morților

Între lucrurile sau darurile absolut necesare pentru săvârșirea slujbei parastaselor și a Sfintei Liturghii, în special, fac parte și cele două elemente principale ce întrețin viața omului: pâinea și vinul. Pâinea, colacul sau prescura sunt necesare ca daruri pentru cel adormit, întrucât ele reprezintă, datorită compoziției lor, trupul celui răposat. Grâul, ce stă la baza acestor compoziții, este arătat de către Mântuitorul ca simbol al învierii morților. Simbolismul vinului este acela al aromelor sau balsamului cu care mironosițele au uns Trupul lui Iisus după moarte. Stropirea cu vin peste mort sau peste daruri este simbol al curățirii de păcate.

Pe de altă parte, întrebuițarea pâinii și vinului este simbol al vieții veșnice pe care o aduce transformarea acestor daruri în Sfânta Euharistie. Pentru cei care nu s-au învrednicit de aceste daruri în această viață, Biserica se roagă prin darurile de vin și prescură aduse în fața Sfântului Altar de către cei rămași în viață, din care se săvârșește jertfa euharistică pentru sufletele celor adormiți din familia lor.

La sfârșitul parastasului, după ce preotul face apolisul, rostește formula introductivă „Întru fericită adormire...” și se cântă solemn imnul „Veșnica pomenire” de trei ori. În timpul acesta, preotul și rudele mortului ridică și leagănă coliva, vinul și celelalte daruri, simbolizând înălțarea sufletului spre cer. ❖

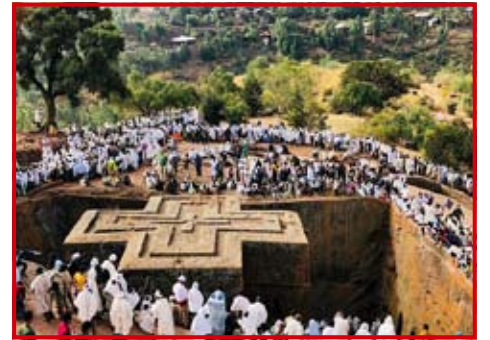
ETIOPIA SFÂNTULUI APOSTOL MATEI

O țară creștină într-o mare islamică

S-au împlinit duminica trecută 5 ani de când foaia noastră duminicală - „Cuvântul care zidește” - are un motto care ne îndeamnă la reflecție: „Nu lipsi de la Liturghia Euharistică, pentru că ea nu este completă fără tine!”. Puțini știu însă că aceste cuvinte sunt înscrise pe frontispiciul fiecărei biserici ortodoxe din Etiopia.

Etiopia este singura țară din Africa în care creștinismul este religie de stat. Biserica Ortodoxă de aici își are începutul prin anii 330.

Etiopia datează de mai mult de 2000 de ani, Biblia – atât Vechiul, cât și Noul Testament – o citează de multe ori. Nașterea mitică a Etiopiei a avut loc pe timpul regelui Solomon și a reginei Saba. Fiul celor doi, Menelik I, a inaugurat o dinastie de împărați etiopieni care a dăinuit până în anul 1974, când o lovitură militară l-a înlăturat pe ultimul împărat, instaurând un regim marxist.

Singura țară din Africa cu alfabet și sistem numeric propriu, Etiopia are un calendar propriu (cu 13 luni în an) care se suprapune, în practică, cu calendarul iulian. Are o limbă proprie, Ge'ez, folosită astăzi doar în limbajul liturgic. De asemenea, este singura țară necolonizată vreodată din Africa, iar armata sa este unica armată de negri care a înfrânt vreodată o putere militară europeană (Italia lui Mussolini, în 1941). Se spune că Sfântul Gheorghe le-a fost ajutor etiopienilor în luptă.

Etiopia este una din cele mai sărace țări din lume. Dar creștinii din această țară, circa 45 de milioane de ortodocși, sunt foarte evlavioși.

Sfântul Apostol Matei a predicat Evanghelia etiopienilor

După Înălțarea Domnului la ceruri, Sfântul Apostol Matei a mers și a propovăduit printre evrei. În cele din urmă, Sfântul Apostol Matei a ajuns în Etiopia, unde a predicat Evanghelia. Aici el a fost martirizat de Fulvian, guvernatorul regiunii, fiind aruncat în foc. După ce Sfântul Apostol Matei și-a

dat de bunăvoie sufletul în mâna Domnului, trupul său a fost pus într-un sicriu și aruncat în mare. Dar a fost adus de apă în fața bisericii pe care o zidise. Fulvian, persecutorul Apostolului, s-a pocăit imediat, a renunțat la poziția sa puternică și mai apoi a fost hirotonit preot de către Episcopul Platon. După moartea lui Platon, Sfântul Apostol Matei i-a apărut preotului (care își luase numele de Matei) și i-a cerut să urce pe scaunul episcopal.

În secolul al IV-lea, Sfântul Frumențiu, hirotonit episcop de către Sfântul Atanasie al Alexandriei, l-a convertit la creștinism pe tânărul rege aksumit Ezana, acesta primind la botez numele Abreha („El a luminat”). În scurt timp, creștinismul a devenit religie oficială de stat, rămânând astfel până în 1974. Sfântul Frumențiu este cunoscut și astăzi de creștinii etiopieni ca Abba Salama (Părintele Păcii) și Kassate Berhan (Aducătorul Luminii), iar Sfântul Atanasie, numit „Stâlpul Ortodoxiei”, este, de asemenea, cinstit în mod deosebit, mai ales datorită relațiilor istorice cu Biserica Egipteană.

Creștinismul în această țară nu este unul de Duminică

Etiopienii, al doilea popor din lume care a recunoscut creștinismul ca religie de stat după Armenia, au traversat ultimele 16 secole ca bastion al Crucii, izolați într-o mare de lume arabă sau păgână. Creștinismul e trăit aici în cel mai autentic și intens mod cu putință, la nivel de individ, de familie și de comunitate, prin acceptarea vieții amare de zi cu zi ca nevoită într-o

mântuire, ca și prin păstrarea nealterată, în mod uimitor, a normelor morale și a ritualurilor primelor comunități creștine, aproape ca în Faptele Apostolilor. Etiopienii se desculță la intrarea în locașurile de cult, urmând îndemnul lui Dumnezeu către Moise: „Scoate-ți încălțăminte din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt!” Au 250 de zile de post pe an pentru călugări și preoți sau 180 de zile, obligatorii pentru toți.

Etiopia este „Țara lui Dumnezeu” și limba gheez, „limbă a îngerilor”, așa spun și azi credincioșii etiopieni. La botezul creștin, fiecărui prunc i se leagă la gât o Cruce pe care nu are voie să o dea jos până în momentul morții, ea fiind apoi moștenită de către cel mai mic copil al familiei. De asemenea, unii dintre etiopieni au tatuat pe frunte sau la gât crucea.

Creștinismul în această țară foarte de săracă nu este unul de Duminică sau sărbătoare, ci este viață. „Nu lipsi de la Liturghia Euharistică, pentru că ea nu este completă fără tine!” așa scrie pe fațada fiecărei biserici. Asta înseamnă și că Sfânta Liturghie nu începe până nu sosește și ultimul copil din sat! „Mâthafă Kâdase” adică „Cartea Liturghiei” indică faptul că Liturghia se desfășoară până la momentul împărțirii clerului. Apoi, preotul pune Sfânta Împărțășanie într-un săculeț de piele de capră și merge să-i împărțășească pe toți bolnavii din sat care nu pot veni la Sfânta Liturghie. În tot acest timp, creștinii din biserică rămân pe loc. La întoarcere, preotul continuă slujba și-i împărțășește pe toți

cei de față. Astfel o Liturghie poate ține chiar și zece ore, timp în care nimeni nu pleacă acasă! Iar nouă, până și cele două ore jertfite lui Dumnezeu la Sfânta Liturghie ni se par multe.

Biserica Etiopiană naște încă martiri

Sărăcia extremă, foametea, conflictele armate, bolile, fac ravagii în această țară cu oameni frumoși și credincioși. Pe de altă parte, în ultimii ani, în Etiopia islamul se manifestă violent, existând numeroase atacuri îndreptate asupra comunităților creștine. În zonele în care majoritatea este musulmană, creștinii suferă persecuții severe din partea

musulmanilor. În anul 2011, numai într-un singur raid, musulmanii extremiști au ars 70 de biserici și peste 4.000 de creștini au fost nevoiți să-și părăsească casele, bisericile și cimitirele. Creștinii din Etiopia se confruntă cu atacuri teroriste și convertiri forțate la islamism.

În tot acest context politic și social, Biserica Etiopiană este o instituție care a preluat multe din îndatoririle statului. Biserica deține școli confesionale, biblioteci, centre de întraajutorare a persoanelor aflate în dificultate și instituții sanitare. După anul 1990 și căderea regimului comunist Derg, Biserica Etiopiană a fost recunoscută drept biserică

națională. În anul 2013, Biserica avea 15.000 de școli confesionale, o sută de școli elementare și zece seminarii.

Biserica Etiopiană naște încă martiri. În aprilie 2015, 30 de creștini etiopieni au fost împușcați sau decapitați în Libia de Statul Islamic, ca dușmani ai islamului și „urmași ai crucii”.

Un popor sărac material, dar bogat spiritual. O țară în care ziua națională este una din cele 30 de sărbători închinată Maicii Domnului, iar icoana Sfântului Gheorghe nu lipsește din nicio casă creștină etiopiană! La capătul lumii, Etiopia este o insulă de credință și evlavie euharistică. ❖

AVEA DREPTATE

MITROPOLITUL BARTOLOMEU ANANIA

«Cel mai uimit am fost să urmăresc o dezbatere aprinsă cu privire la înțelesul „odovaniai” pe un post de televiziune recunoscut pentru faptul că promovează mai degrabă atitudini anticlericale! Alături de semnificația acestui termen liturgic, s-a mai clarificat în presă și un aspect mai puțin știut, anume acela că noi prăznuim în fiecare duminică Învierea Domnului, că aceasta, și nu altă zi din săptămână, este Ziua Domnului (dies Dominica). Din păcate (sau din ferice!), se anunță o perioadă în care multe alte lucruri specifice vieții Bisericii vor fi invocate în discuțiile publice. Important e să folosim acest prilej pentru a aduce clarificări și chiar pentru a face „cateheză” jurnaliștilor și publicului.»

Doamna Maria, soția Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu. Ea înfățișează corabia Bisericii, cu Domnul Hristos la cârmă, cu Sfinții Apostoli Petru și Pavel stând la prora, cu monahi cuvioși vâslind. Pe marginea apei sunt tot soiul de ereziarhi (adică cei ce au scornit ereziile) care vor să abată corabia de la drumul ei, trăgând de ea cu niște cârlige. În mijlocul corabiei se află prestolul înconjurat de ierarhi și preoți. Ca pe orice Sfântă Masă din biserici, în mijlocul acestui altar este zugrăvit Chivotul ce adăpostește Sfintele Taine. În partea din dreapta jos a acestei fresce se află Mahomed, stând pe dinții de jos ai unui balaur, având o săgeată întinsă în arc pe care-l ține în mână. Uimirea Mitropolitului Bartolomeu a fost să constate că țința acestei săgeți nu este Iisus Hristos, ci Chivotul ce conține Trupul și Sângele Său.

Cu alte cuvinte, lupta tuturor păgânilor nu este și nu va fi (neapărat) împotriva Persoanei Domnului Iisus Hristos. Unii

chiar acceptă existența sa istorică și înălțimea învățăturilor Sale. Sunt și alții care Îl mărturisesc ca Domn și Mântuitor, autointitulându-se creștini. Însă lupta este și va fi una împotriva Jertfei Sale reale, sfințitoare (voi scrie despre aceasta într-unul dintre articolele viitoare, explicând de ce este atât de important să fim părtași ai acestei Sfinte Jertfe). Adevărații ucenici ai Fiului lui Dumnezeu sunt cei care mărturisesc că Euharistia este în mod real Trupul și Sângele Domnului. „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi” (Ioan 6, 53).

Mitropolitul Neofit Cretanul (1738-1753) constata, cu multă durere, că păstoriții săi din Țara Românească nici măcar nu știau ce sunt spovedania și Împărtășania, ci doar luau în noaptea de Înviere o pâine stropită cu vin și sfințită, numită „paști”. Au trecut câteva secole și iată-ne iar obligați, dacă de bunăvoie nu am făcut-o, să luăm în discuție la modul cel mai serios rolul și importanța Euharistiei în viața fiecărui credincios. Corabia e aceeași, tot Domnul e la cârmă. Săgeata lui Mahomed poartă acum masca unor îngrijorări sanitare. Abia a pornit din arc. Cum ne va găsi impactul cu ea?»

(Pr. Constantin Sturzu - „Avea dreptate Mitropolitul Bartolomeu Anania”; doxologia.ro) ❖

PROGRAMUL BISERICII ȘERBAN VODĂ ÎN PERIOADA 31 MAI - 7 IUNIE 2020

ZIUA	ORA	SLUJBE/activități
Duminică 31.05	0800-1200	Duminica a 7-a după Paști (a Sf. Părinți de la Sinodul I Ecumenic) – Utrenia, Sfânta Liturghie
Miercuri 3.06	0730-0930 1700-1900	Sfânta Liturghie Sfântul Maslu
Vineri 5.06	0730-0930 1700-1900	Sfânta Liturghie Vecernie, Acatist
Sâmbătă 6.06	0600-1030	Sfânta Liturghie, Parastas cu pomenirea celor adormiți – Sâmbăta morților – Moșii de vară
Duminică 7.06	0800-1200	Duminica a 8-a după Paști – (†) Pogorârea Sfântului Duh (Cincizecimea sau Rusaliele) - Utrenia, Sfânta Liturghie

«M-am bucurat să văd preoți care, în contextul în care ne aflăm, au realizat ce caraghios – ca să nu spun altfel – este cel ce adresează, în Liturghie, credincioșilor chemarea: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!”, dar se întoarce apoi către Sfânta Masă fără ca măcar pe unul dintre cei prezenți la slujbă să-i cuminece. Dar m-a durut să constat că încă mai sunt conștiințe amorțite sau amăgite, care consideră că este normal să slujești Sfânta Liturghie, uneori cu sute de credincioși prezenți, și să fii singurul care se împărtășește.

Sper să ne trezim la timp și să înțelegem cât de important este ca Sfânta Liturghie să includă și împărtășirea credincioșilor (desigur, a celor ce se pot apropia în bună rânduială). Nu avem ceva mai de preț pe acest pământ, nu ne poate susține pe drumul mântuirii nimic altceva decât Euharistia. Cu ani în urmă, la finalul unei predici, vrednicul de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania descria celor prezenți o frescă mai puțin cunoscută, ce poate fi admirată în pridvorul bisericii bolniță a Mănăstirii Hurezi (1696), ctitorită de